

THE ISSUES OF FINANCIAL RECOVERY OF INSOLVENT ORGANIZATIONS IN MODERN CONDITIONS SUMMARY

A. S. BADALYAN

The issues of the recovery of economic entities in modern conditions are discussed in the work and for that reason the strategic programme is proposed.

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍՏԱՆԴԱՐՏՆԵՐԻ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ս. Ս. ՍԱՐԿՈՍՅԱՆ

Տնտեսագիտության թեկնածու,

ԳՊՀ դասախոս

Ա. Ա. ՄՆԵՅԱՆ

*ԳՊՀ մագիստրատուրայի հաշվապահական հաշվառում բաժնի
1-ին կուրսի ուսանողուհի*

Մինչ միասնական միջազգային ստանդարտների ընդունումը՝ ցանկացած երկրում ընկերությունները ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում էին այդ երկրում գոյություն ունեցող կանոններին համապատասխան: Արդյունքում նույն ընկերությունը՝ համաձայն ֆինհաշվետվության, տարբեր երկրներում ամրագրված կանոնների համաձայն, կարող է ինչպես շահութաբեր, այնպես էլ վնասաբեր լինել:

Հայկական ստանդարտները ոչ միայն տարբերվում էին համապատասխան միջազգայիններից, այլև բազմաթիվ նոր ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներից (այսուհետ՝ ՖՀՄՍ), որոնք ամրագրված չէին հայկական օրենսդրության մեջ: Միջազգային ստանդարտներին համապատասխանեցման անհնարինությունը բացասաբար անդրադարձավ բազմաթիվ հայկական ընկերությունների վրա: Միջազգային ընկերությունների դուստր ձեռնարկությունները ստիպված էին լրացնել ֆինհաշվետվության երկու ցանկ՝ մեկը տեղական կարիքների համար՝ հայկական ստանդարտներին համապատասխան, երկրորդը՝ հետևելով ՖՀՄՍ-ին՝ հիմնական ընկերության համար: Այլ բախվել էին նրան, որ հնարավոր չէր ներգրավել արտերկրյա ներդրումներ, քանի դեռ իրենց հաշվետվությունը չի համապատասխանում միջազգային նորմերին:

Ֆինանսական հաշվետվության միջազգային ստանդարտները պարտադիր դարձան բոլոր ընկերությունների համար, որոնք գրանցված էին Եվրամիությունում 2005 թվականից: Այսօր այդ ստանդարտներն ընդունած երկրների թիվը գերազանցում է 100-ը [4]: 2009 թվականին 20 ինդուստրիալ երկրների խումբը կոչ արեց ստանդարտ մշակողներին կրկնապատկել ջանքերը՝ հաշվապահական ստանդարտների նույնացման աշխատանքը լիովին ավարտելու համար: Միա-

վորող նախագծի նպատակն է ստեղծել ստանդարտների ընդհանուր հավաքածու, որոնց հիմքում հաշվապահական հիմնական սկզբունքներն են:

Ֆինանսական հաշվետվության միջազգային ստանդարտների համակարգին անցումը Հայաստանի համար ոչ թե տուրք է մոդային, այլ կենսական անհրաժեշտություն, որն ի վերջո թույլ է տալիս վստահ դիրք զբաղեցնել ներդրումների խիստ մրցակցային միջազգային շուկայում: Առանց ներդրումների երկրի զարգացումը զգալիորեն կոժվարանա, եթե ընդհանրապես հնարավոր լինի:

2007-2010թթ-ի ֆինանսական ճգնաժամի հետևանքները լուրջ քաղաքական ազդակ հանդիսացան հաշվապահական հաշվառման համաշխարհային չափորոշիչների կոնվերգենցիայի համար [5]:

Սկսած 1998 թվականից, երբ Հայաստանի Հանրապետությունում ընդունվել էր ՀՀ օրենքը հաշվապահական հաշվառման մասին, մեծ ինտենսիվությամբ իրականացվում են հաշվապահական հաշվառման ոլորտի բարեփոխումներ: Այս գործընթացի զգալի մասը համարվում է Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների թողարկումը և կիրառումը: 2008 թվականի դեկտեմբերի 26-ին Հայաստանի օրենսդրությունը փոխվեց: Այդ փոփոխությունների հետևանքներից մեկն այն էր, որ ՖՀՄՍ-ների կիրառումը պարտադիր է նաև Հայաստանի Հանրապետությունում գործող կազմակերպությունների համար, որոնք պետք է անցում կատարեին ՖՀՄՍ-ների համապատասխան ժամկետներում:

Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից շարունակական մշակումների արդյունքում թողարկվել են նոր ստանդարտներ: Արդյունքում՝ տվյալ պահին առկա Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներից (այսուհետ՝ ՀՀՀՄՍ) 5-ի՝ ՀՀՀՄՍ 4 «Մաշվածության հաշվառում», ՀՀՀՄՍ 14 «Սեզմենտային հաշվետվություններ», ՀՀՀՄՍ 22 «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ», ՀՀՀՄՍ 30 «Բանկերի և նմանատիպ ֆինանսական հաստատությունների ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտումներ» և ՀՀՀՄՍ 35 «Ընդհատվող գործառնություններ», ՀՀՄՍ համարժեքները ուժը կորցրած են ճանաչվել [2]: Սակայն ՀՀՄՍ-ի կողմից թողարկվել են 9 նոր ստանդարտներ, որոնք սկսած 2003 թվականից կոչվում են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներ (ՖՀՄՍ): Դրանք են՝ ՀՀՄՍ 41 «Գյուղատնտեսություն», ՖՀՄՍ 1 «ՖՀՄՍ-ի առաջին անգամ ընդունումը», ՖՀՄՍ 2 «Բաժնեմասի հիմքով վճարումներ», ՖՀՄՍ 3 «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ», ՖՀՄՍ 4 «Ապահովագրական պայմանագրեր», ՖՀՄՍ 5 «Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընդհատվող գործառնություններ», ՖՀՄՍ 6 «Բնական ռեսուրսների հետազոտում և գնահատում», ՖՀՄՍ 7 «Ֆինանսական գործիքների բացահայտում» և ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեզմենտներ»: Սնացած ստանդարտների զգալի մասում տեղի են ունեցել էական փոփոխություններ, ընդ որում՝ 4-ում փոխվել են նույնիսկ վերնագրերը. ՀՀՀՄՍ 8 «Հաշվետու ժամանակաշրջանի զուտ շահույթ կամ վնաս, էական սխալներ և փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ»-ը՝ ՀՀՄՍ 8 «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ»-ի, ՀՀՀՄՍ 10 «Հաշվապահա-

կան հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեպքեր»-ը՝ ՀՀՄՍ 10 «Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր»-ի, ՀՀՀՅՍ 31 «Համատեղ ձեռնարկություններում մասնակցության արտացոլումը ֆինանսական հաշվետվություններում»-ը՝ ՀՀՄՍ 31 «Համատեղ ձեռնարկություններում մասնակցություններ»-ի, ՀՀՀՅՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումը և ներկայացումը»-ը՝ ՀՀՄՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում»-ի [3]:

Ֆինանսական հաշվետվության միասնական չափորոշիչները խոչընդոտների վերացման գործընթաց է ազատ արտաքին առևտրի զարգացման ու ազգային տնտեսությունների ավելի սերտ ինտեգրման համար: Գլոբալացման հետ մեկտեղ տեղի է ունենում ապրանքների, ծառայությունների ու կապիտալի միջազգային շուկաների ինտեգրում: Եթե մինչ այս ընկերություններն ակնկալում էին կապիտալի ֆինանսավորումը ներքին շուկաներում, ապա հիմա կարող են առավել մեծ աստիճանով վարկային ու բաժնետիրական կապիտալ ներգրավել ինչպես այն երկրի ներսում, որտեղ գործունեություն են ծավալում, այնպես էլ դրանից դուրս:

Ֆինանսական հաշվետվության միասնական չափորոշիչների առկայության հիմնական առավելություններից մեկն այն է, որ դրանք թույլ են տալիս կապիտալի միջազգային շուկաներին գնահատել ու համեմատել տարբեր ընկերությունների գործունեության արդյունքներն ավելի ցուցանիշային, արդյունավետ միջոցով: Դա կնպաստի ընկերությունների՝ կապիտալի ներգրավմանը և թույլ կտա նվազեցնել ֆինանսավորում հաթաթելու նպատակով կատարվող ծախսերը:

Ֆինանսական հաշվետվությունը ֆինանսական միջնորդության, արտերկրյա ներդրումների ու զգալի տնտեսական աճի անկյունաքարն է: Իհարկե, լուրջ ֆինանսական ռեժիմը ինքնին չի լուծի արտերկրյա ներդրումների բոլոր խնդիրները, սակայն դա քայլ է ճիշտ ուղղությամբ:

2007-2010թթ-ի ֆինանսական ճգնաժամի հետևանքները լուրջ քաղաքական ազդակ հանդիսացան հաշվապահական հաշվառման համաշխարհային չափորոշիչների կոնվերգենցիայի համար:

ՀՀՄՍ-ներին անցումը այնքան էլ պարզ չէ, ինչպես կարող է թվալ առաջին հայացքից: Դա այդպես է նույնիսկ այն դեպքում, երբ նախորդ համակարգը, որից անցում է կատարվում ՀՀՄՍ-ներին, էականորեն համապատասխանել է ՀՀՄՍ-ներին:

Այն հայկական ընկերությունները, որոնք գործում էին ՀՀՄՍ-ներին համապատասխան, չէին կարող հպարտանալ նրանով, որ իրենց կողմից կազմված ֆինանսական հաշվետվությունը համապատասխանում է միջազգային ստանդարտներին, նույնիսկ այն պարագայում, որ Հայաստանում կիրառվող ստանդարտները հիմնվում էին 2000 թվականի ՀՀՄՍ-ի գլխավոր սկզբունքի վրա: Առաջին միջազգային ստանդարտում (IAS 1) կանոն կա, որ պնդում է. «Ֆինանսական հաշվետվությունը չի կարող ճանաչվել միջազգային ստանդարտներին համապատասխանող, եթե այն չի համապատասխանում ՀՀՄՍ-ի բոլոր պահանջներին» [1]:

Վերլուծության արդյունքում հայտնաբերվել են հետևյալ խնդիրները.

- Գոյություն ունի ստանդարտների հայերեն թարգմանության խնդիր՝

դրանք անհրաժեշտ է մշտապես համապատասխանության բերել նոր կամ փոփոխված ՖՀՄՍ-ների: Եթե թարգմանության պրոցեսը միշտ կախված լինի USAID ֆոնդերից, ապա վտանգ կա, որ նոր ստանդարտները Հայաստանում չեն կիրառվի միայն այն պատճառով, որ դրանք դեռ թարգմանված չեն: Բանն այն է, որ Հայաստանում չկա մի որոշակի մարմին, որը ստանդարտներ է սահմանում: Այդպիսի մարմինը կարող էր բյուրոյի հետ սերտ համագործակցությամբ աշխատել, ու բոլոր նորովի առաջարկվող ստանդարտները կարող էին ուսումնասիրվել, ու դրանք կարելի էր մեկնաբանել: Իսկ այժմ բոլոր մեկնաբանություններն արվում են առանձին անձանց կողմից, այլ ոչ թե պաշտոնական արձագանքների տեսքով:

- Հայաստանում ֆինանսների նախարարության կողմից մինչ այժմ չկան համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտով հաստատված ՖՀՄՍ-ների՝ համապատասխանող ֆինանսական հաշվետվության ձևեր և դրանց լրացման ցուցումներ, չնայած որ կազմակերպությունները, ինչպես արդեն վերը նշվեց, պարտավորվել են 2011թ. համար ֆինանսական հաշվետվությունները կազմել և ներկայացնել միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այս հարցը ևս խիստ արդիական է, քանզի պետական լիազոր մարմնի կողմից դաշտում հստակ կանոններ չսահմանելու դեպքում առաջանում են բազմաթիվ տարածայնություններ և՛ ֆինանսական հաշվետվություններ կազմողների, և՛ դրանց հետագա օգտագործողների շրջանակներում:

- Գործնականում նոր հաշվապահական կանոններին ծանոթանալը լիովին կախված է մասնավոր սեկտորում անցկացվող սեմինարներից:

Համապատասխանաբար առաջարկվել են հետևյալ լուծումները.

- Նախ Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծել պետական լիազոր մարմին, որը կգրառվի ՖՀՄՍ-ների պարբերական թարգմանությամբ, որպեսզի մեր երկրի կազմակերպությունները ետ չմնան միջազգային ստանդարտների պարբերական զարգացող տեմպից, և երկրորդ՝ այդ մարմնին տալ համապատասխան պետական մակարդակի լիազորություններ՝ պաշտոնական պարզաբանումներ կատարելու համար, քանզի միջազգային ստանդարտները նոր որդեգրող երկրի կազմակերպություններում պարպերաբար առաջանում են հարցեր:

- Հայաստանում ֆինանսների նախարարության կողմից համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտով ՖՀՄՍ-ներին համապատասխանող ֆինանսական հաշվետվության ձևերի և դրանց լրացման ցուցումների կազմում և հաստատում:

- Հայաստանի Հանրապետությունում ևս ընդունել և օրենսդրական մակարդակով հաստատել Խորհրդի ձևակերպումների վրա հիմնված դասակարգումները՝ հանրությանը հաշվետու բոլոր սուբյեկտները լիովին ներգրավվեն ՖՀՄՍ-ի կիրառման պրոցեսում, իսկ այլ բոլոր ընկերությունները՝ հանրային շահով կամ առանց դրա, ղեկավարվեն փոքր ու միջին բիզնեսի համար ՖՀՄՍ-ով, իսկ ահա բոլոր միկրոսուբյեկտները զբաղվեն միայն հարկային հաշվապահությամբ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. ՀՀ կառավարության 2010 թվականի մարտի 11-ի N 235-Ն որոշում, էջ 4
2. ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 9-ի N 2159-Ն որոշում, էջ 1
3. Review, мир деловых людей, " Внедрение МСФО на армянском рынке" 2011 . N 62 , стр. 96
4. Review, мир деловых людей, «Внедрение МСФО на армянском рынке», 2011 . N 62 , էրևուր ընդ Յանգ ընկերության մասնագետներ, էջ 106

ЗАДАЧИ ВНЕДРЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

C. M. MARKOSYAN

A. A. MNEYAN

В статье представлена необходимость внедрения международных стандартов бухгалтерского учета, их возможности и задачи, которые возникли в процессе внедрения. Предложены пути решения проблем внедрения МСФО.

THE INVESTMENT PROBLEMS OF THE INTERNATIONAL STANDARDS OF ACCOUNTING

S. M. MARKOSYAN

A. A. MNEYAN

In this article the necessity of investing the International Standards of Accounting as well as its opportunities, the problems which arise during the investment and the possible ways of their solution are presented. The invalid and newly invested standards are discussed in the article as well.

РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В РАЗВИТИИ МАЛОГО БИЗНЕСА

Н. В. РИНКИАШВИЛИ

*Кандидат экономических наук, доцент, преподаватель кафедры экономики и туризма
Телавского государственного университета им. Я. Гогешаши*

Развитие малого бизнеса является важным фактором социального и экономического развития страны в целом. Для решения ряда проблем связанных с политическими, социально-экономическими, демографическими проблемами необходимо иметь в виду все особенности данных проблем, в их числе особенное место занимает уровень воздействия факторов бизнеса и уровень развития самого бизнеса.

Изменения последних лет, которые имели место в Грузии, возимели положительное воздействие на развитие бизнеса и производства, данное подтверждается ежегодными исследованиями Всемирного Банка и Международной Финансовой Корпорации "Doing Business", согласно которой в 2012г. среди 183 стран по упрощению бизнес